

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (0 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (0 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl sutikimo pertvarkyti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo, aukų rėmimo ir įamžinimo fondą į viešąją įstaigą ir valstybės turto investavimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

1) Dėl Nutarimo projekto teisinio pagrindo.

Lietuvos Respublikos Seimas 2024 m. liepos 18 d. priėmė [Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo Nr. VIII-238 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2960](#)¹ (toliau – Įstatymas), kuriuo naujai reglamentuota Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo, aukų rėmimo ir atminimo įamžinimo fondo (toliau – Fondas) veikla. Įstatymo įgyvendinimo nuostatos taip pat įpareigoja Lietuvos Respublikos Vyriausybę pertvarkyti Fondą iš biudžetinės įstaigos į viešąją įstaigą.

Nutarimo projektas parengtas remiantis Įstatymo 2 straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatyta, kad Vyriausybė privalo pertvarkyti Fondą iš biudžetinės įstaigos į viešąją įstaigą, taip pat Įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi, kurioje reikalaujama, kad Vyriausybė priimtų Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus iki 2024 m. rugsėjo 30 d. Nutarimo projektas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.104 straipsniu, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 23 straipsnio 1 dalimi ir 2 dalies 1 punktu.

2) Dėl Nutarimo projekto tikslo.

Nutarimo projekto tikslas yra inicijuoti biudžetinės įstaigos pertvarkymo procedūras ir sutikti, kad Fondas būtų pertvarkytas iš biudžetinės įstaigos į viešąją įstaigą. Taip pat numatoma, kad valstybei nuosavybės teise priklausantis finansinis turtas – 1 (vienas) euras, skiriamas Fondui iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, būtų perduotas viešajai įstaigai kaip valstybės, kuriai atstovauja Kultūros ministerija, įnašas dalininko kapitalui formuoti.

3) Dėl Fondo savininko teisių ir pareigų perėmimo.

Fondas, kurio steigėja yra Vyriausybė, šiuo metu veikia kaip biudžetinė įstaiga prie Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – Centras). Fondas buvo įsteigtas ir jo

¹ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/bca717f04a4911efbdaea558de59136c>

nuostatai patvirtinti [Vyriausybės 1998 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 418 „Dėl Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo, aukų rėmimo ir įamžinimo fondo steigimo“²](#).

Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 5 straipsnio 2 dalis numato, kad valstybė viešosios įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendina per vieną Vyriausybės įgaliotą valstybės įstaigą (ministeriją, Vyriausybės įstaigą ar Vyriausybei atskaitingą biudžetinę įstaigą). Atsižvelgiant į tai, kad Centras atskaitingas Lietuvos Respublikos Seimui, o ne Vyriausybei, darytina išvada, jog pertvarkytos viešosios įstaigos Fondo savininko teisių ir pareigų Centras įgyvendinti negalės.

Centro³ ir Fondo veikla savo turiniu nėra susijusi su jokiais ministrų *valdymo sritimis*, kurios yra išvardintos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarime Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“. Valstybės veiklos sritims priskiriamų įstaigų, kurių vadovai yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, sąrašo, patvirtinto Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543⁴, 8.3 papunktyje nurodoma, kad Centras priskiriamas *kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sričiai*, labiausiai atitinkančiai kultūros ministrui pavedamas valdymo sritis.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Nutarimo projekte pavedama Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai įgyvendinti valstybės, kaip po pertvarkymo veiksiančios Fondo (viešosios įstaigos) savininkės, teises ir pareigas (Nutarimo projekto 3.1 papunktis).

4) Dėl Fondo įgaliojimo atlikti Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijas.

Nutarimo projekte siūloma įgalioti Fondą atlikti Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijas, nustatytas Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje (Nutarimo projekto 4 punktas) – vykdyti viešųjų konkursų, skirtų totalitarinių režimų okupacijų, ginkluoto ir neginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) šioms okupacijoms procesų Lietuvoje tyrimams, jų leidybai bei memorializacijai (įamžinimui), projektų atrankos vykdymą, skirti valstybės paramą atrinktiems projektams, vykdyti šių projektų įgyvendinimo priežiūrą ir kt. Kadangi sprendimų dėl atrinktiems projektams skyrimo priėmimas ir šių projektų įgyvendinimo priežiūra patenka į Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 4 punktuose nustatytas administracinių sprendimų priėmimo ir teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūros sritis, Nutarimo projekte siūlomas reglamentavimas atitinka Viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punkto b papunkčio nuostatas, pagal kurias sprendimą dėl viešosios įstaigos, kuriai yra pavedamos tokio pobūdžio funkcijos, priima Vyriausybė.

Remiantis Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo 11 straipsnio 3 dalimi, šios funkcijos turės būti finansuojamos iš Centrai skirtų valstybės biudžeto asignavimų ir (ar) kitų lėšų.

5) Dėl valstybės turto investavimo.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje yra pateiktas baigtinis valstybės ir savivaldybių turto investavimo atvejų sąrašas, vienas iš jų – šio įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktas, pagal kurį valstybės ir savivaldybių turto investavimas – valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto kaip įnašo perdavimas viešajai įstaigai nustatant (formuojant) dalininkų kapitalą.

Pagal Biudžetinių įstaigų įstatymo 23 straipsnio 3 dalį, pertvarkomos biudžetinės įstaigos patikėjimo teise valdomas valstybės ar savivaldybės turtas, kuris po pertvarkymo bus perduotas

² Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.7AEB4DA21033/asr>

³ Pagal 2024 m. spalio 1 d. įsigaliosiančios naujos Lietuvos Respublikos Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo redakcijos 2 straipsnio 2 dalį Centro savininko teises ir pareigas įgyvendins Lietuvos Respublikos Seimas.

⁴ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.55AE7A4E7975/asr>

viešosios įstaigos nuosavybėn kaip įnašas, nustatant (formuojant) viešosios įstaigos dalininkų kapitalą, iki Vyriausybės sutikimo pertvarkyti biudžetinę įstaigą gavimo turi būti įvertintas nepriklausomo turto vertintojo teisės aktų, reguliuojančių turto vertinimą, nustatyta tvarka.

Nustatyta, kad šiuo metu Fondas patikėjimo teise valdo valstybei nuosavybės teise priklausanti ilgalaikį materialųjį turtą, kurio likutinė vertė yra 0,00 Eur (1998-12-10 įsigyta kambario pertvara, įsigijimo savikaina 613,70 Eur; 2008-12-01 įsigytas spalvotas daugiafunkcinis įrenginys, įsigijimo savikaina 680,09 Eur; 2016-12-01 įsigytas kompiuterinės įrangos komplektas, įsigijimo vertė 735,68 Eur).

Siekiant atlikti Biudžetinių įstaigų įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje numatytą turto vertinimą, kurį vykdo nepriklausomas turto vertintojas, reikalingos papildomos valstybės biudžeto lėšos. Kadangi Fondo patikėjimo teise valdomas turtas yra pasenęs ir jo likutinė vertė yra 0,00 Eur, investuoti papildomas lėšas šio turto vertinimui neracionalu ir finansiškai nepagrįsta, nes vertinimo kaina viršytų likutinę turto vertę. Be to, atsižvelgiant į turto būklę, tikėtina, kad atliktas vertinimas nesuteiks jokios praktinės naudos ar informacijos, reikalingos sprendžiant dėl tolesnių veiksmų su šiuo turtu. Todėl šiuo metu turto vertinimo atlikimas būtų neproporcingas ir neracionalus sprendimas.

Pagal Viešųjų įstaigų įstatymo 24 straipsnio 3 dalį, viešosios įstaigos dalininkų įnašai gali būti pinigai. Ši nuostata suteikia dalininkams lankstumo, nes jie gali lengvai naudoti šias lėšas kasdieniam veiklos finansavimui, plėtrai ir viešosios įstaigos tikslams pasiekti. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, pertvarkant Fondą į viešąją įstaigą, rekomenduojama, kad viešosios įstaigos dalininkas investuotų turtą pinigais. Tai padėtų efektyviau valdyti įstaigos lėšas, užtikrintų sklandų veiklos organizavimą ir padėtų greičiau reaguoti į finansinius poreikius, tokius kaip personalo išlaikymas, kasdienės veiklos išlaidų padengimas ar strateginių projektų įgyvendinimas.

Pažymėtina, kad šios nuostatos taikomos analogiškai, kaip buvo pertvarkomi ir kiti fondai, pvz., [Vyriausybei priėmus 2009 m. gruodžio 2 d. nutarimą Nr. 1626](#)⁵ į viešąją įstaigą buvo pertvarkyta Europos socialinio fondo agentūra, taip pat [Vyriausybei priėmus 2020 m. kovo 10 d. nutarimą Nr. 206](#)⁶ į viešąją įstaigą buvo pertvarkytas Švietimo mainų paramos fondas. Teisinis reguliavimas taikant investavimą yra nepasikeitęs (2007 m. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies redakcija iš esmės nustatė tuos pačius, kaip ir 2024 m. įstatymo 22 straipsnio 1 dalies redakcija, galimus valstybės turto investavimo atvejus).

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Nutarimo projekte nurodoma, kad valstybei nuosavybės teise priklausantis finansinis turtas – [...] eurų iš Centro valdomų Fondui išlaikyti skirtų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų kaip valstybės įnašas perduodamas viešajai įstaigai dalininko kapitalui formuoti (Nutarimo 2.3 papunktis).

Siūlomas sprendimas dėl valstybės turto investavimo atitinka Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 5, 7 ir 9 punktuose nustatytus investavimo kriterijus dėl toliau nurodomo ekonominio ir socialinio pagrindimo (kriterijų rodikliai yra socialinio pobūdžio, jų nauda nėra išreiškiama kiekybine išraiška, dėl to akcentuojama investavimo kriterijų kokybinė išraiška):

- *(5 kriterijus) investavus bus kuriama ar plėtojama infrastruktūra, naudinga visuomenei (skatinama veiksminga konkurencija šalies rinkoje, gerinama viešųjų paslaugų kokybė, pasirinkimo galimybės ir prieinamumas).*

⁵ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6176F3EDA482>

⁶ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/c53858d0651e11eabee4a336e7e6fdab>

Investavus į viešąją įstaigą bus plėtojami moksliniai tyrimai ir stiprinamas visuomenės švietimas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos temomis. Šios veiklos bus naudingos visuomenei kaip stiprinančios valstybės istorinę atmintį;

- (7 kriterijus) iš investavimo objekto bus gauta ne tik pelno (pajamų), bet ir socialinis rezultatas (švietimo, kultūros, mokslo, aplinkos, sveikatos ir socialinės apsaugos, kitų panašių sričių), arba užtikrintas veiksmingesnis Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Vyriausybės nutarimuose nustatytų valstybės ir savivaldybės funkcijų atlikimas.

Bus siekiama ne tik ekonominio pelno, bet ir esminio socialinio poveikio, didinant visuomenės švietimą bei pilietinę sąmonę. Tai padės stiprinti Lietuvos valstybingumą, įamžinti genocido aukas ir užtikrinti, kad valstybės institucijos funkcijos šioje srityje būtų vykdomos efektyviau, o veikla būtų labiau orientuota į ilgalaikę socialinę naudą;

- (9 kriterijus) investavimo tikslas ir siekiamas rezultatas nustatyti teisės aktuose, įgyvendinančiuose strateginio planavimo dokumentus.

Strateginio valdymo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292⁷ (redakcijoje, galiojusioje iki 2024 m. rugpjūčio 19 d.⁸), 12 priedo „Valstybės veiklos sritims priskiriamų įstaigų, kurių vadovai yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, sąrašas“ 8 punktas nustatė, kad Centras priklauso kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sričiai. Fondo veiklai finansuoti naudojamos lėšos iš Centro strateginio veiklos plano programos „Genocido aukų ir rezistencijos dalyvių materialinio rėmimo programa“.

Vyriausybė 2024 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 673⁹ pirmiau minėtą 12 priedą pripažino netekusiu galios ir pastarąjį sąrašą perkėlė į Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimą Nr. 543¹⁰. Nepaisant to, esmė nepasikeitė – Valstybės veiklos sritims priskiriamų valstybės biudžeto asignavimų valdytojų sąrašė, patvirtintame minėtu nutarimu Nr. 543, 8.3 punkte vis dar nurodoma, kad Centras priklauso *kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sričiai*, labiausiai atitinkančiai kultūros ministrui pavedamas valdymo sritis.

6) Dėl veiksmų po Nutarimo projekto priėmimo.

Priėmus Nutarimo projektą, institucija, įgyvendinanti Fondo savininko teises ir pareigas, privalės atlikti šiuos veiksmus: priimti sprendimą pertvarkyti biudžetinę įstaigą pagal Biudžetinių įstaigų įstatymo 23 straipsnio 4 dalyje nustatytą tvarką, parengti ir patvirtinti viešosios įstaigos įstatus, išrinkti (sudaryti) viešosios įstaigos valdymo organus pagal Biudžetinių įstaigų įstatymo 23 straipsnio 7 dalyje nustatytą tvarką, bei atlikti kitus veiksmus, numatytus Viešųjų įstaigų įstatyme, kad būtų pradėta viešosios įstaigos veikla.

Fondo administracijos vadovas privalės apie pertvarkymo sprendimą teisės aktų nustatyta tvarka informuoti Juridinių asmenų registrą ir paskelbti šią informaciją viešai, taip pat informuoti Fondo darbuotojus apie darbo sąlygų pasikeitimus.

Priėmus Nutarimo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Pertvarkius Fondą į viešąją įstaigą, tikėtina, bus užtikrintas efektyvesnis Fondo, kaip juridinio asmens, valdymas ir didesnis projektų finansavimas, tai prisidės prie gilesnių Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų, platesnės jų sklaidos ir deramo įamžinimo. Tokia pertvarka taip pat gali padidinti bendradarbiavimo

⁷ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6c9c93b0a8e511ebbcbbc2971cdac3cb/asr>

⁸ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6c9c93b0a8e511ebbcbbc2971cdac3cb/RcLNbbisbt>

⁹ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=6cf9cbf05df711efbdaea558de59136c>

¹⁰ Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.55AE7A4E7975/asr>

galimybes su kitomis organizacijomis, didinti visuomenės sąmoningumą genocido ir rezistencijos klausimais bei užtikrinti didesnę skaidrumą ir atsakomybę fondo veikloje.

7) Dėl Nutarimo projekto derinimo.

Nutarimo projektas buvo paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS), kur su juo galėjo susipažinti suinteresuotos institucijos ir visuomenė. Pastabų ir pasiūlymų iš visuomenės negauta.

Nutarimo projektas buvo pateiktas derinti Centru, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai, Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijai.

Finansų ministerija ir Kultūros ministerija pastabų ar pasiūlymų dėl Nutarimo projekto neturėjo. Nutarimo projektas buvo svarstomas Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto 2024 m. spalio 16 d. posėdyje¹¹, kuriame šiam projektui buvo pritarta. Vyriausybės kanceliarijos pastabų negauta.

Centras pateikė siūlymą naujos viešosios įstaigos pavadinimą trumpinti atsisakant žodžių „*aukų rėmimo*“, nes Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje, kurioje nurodytos Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijos, nėra konkrečiai įvardinta aukų rėmimo funkcija. Į šį siūlymą buvo atsižvelgta ir Nutarimo projekte viešosios įstaigos pavadinimas pakeistas taip : „*Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo ir įamžinimo fondas*“. Tačiau pabrėžtina, kad Civilinio kodekso 2.43 straipsnio 1 dalis nustato, jog juridinis asmuo, prieš pakeisdamas pavadinimą, privalės apie tai paskelbti viešai vieną kartą arba pranešti visiems juridinio asmens kreditoriams raštu. Skelbimui taikomos ir Civilinio kodekso 1.65 straipsnio nuostatos.

Nutarimo projektą parengė Vidaus reikalų ministerijos Administravimo departamento (direktorius Vyrautas Markauskas, tel. (8 5) 271 7157) Teisės taikymo skyriaus (vedėja Augustė Jucienė, tel. (8 5) 271 8941, el. p. auguste.juciene@vrm.lt) vyresnioji patarėja Ana Rynkun (tel. (8 5) 271 8423, el. p. ana.rynkun@vrm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 2 lapai.
2. Suinteresuotų institucijų išvadų kopijos, 8 lapai.
3. Fondo paskutinio ataskaitinio laikotarpio finansinių ataskaitų rinkinys ir veiklos ataskaita, 33 lapai.

Vidaus reikalų ministras

Ana Rynkun, tel. (0 5) 271 8423, el. p. ana.rynkun@vrm.lt

¹¹ Nuoroda internete: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=38475&p_k=1&p_event_id=31829